

institutionel historie, og om nødvendigheden af at sondre mellem institutionstyper i stedet for at arbejde med et alment institutionsbegreb.

De sidstnævnte artikler er fortrinlige gennemgange af sådanne grundlagsproblemer. Særligt artiklerne af Langlois, Knudsen og Foss skal fremhæves for præcise og spændende argumenter for nødvendigheden af, at den institutionelle analyse lægger vægt på institutionel genese (institutionalisering) og på et hermeneutisk videnskabsideal.

Heine Andersens artikel er en velskreven kritik af funktionalistiske forklaringsformer med udgangspunkt i Talcott Parsons. Raaschou-Nielsen tager et vigtigt skridt videre ved at inddrage et faktisk historisk materiale (landsbyfællesskabets opløsning og fabriksvæsenets dannelse i Danmark) til forklaring af institutionalisering. Særligt det sidste bidrag viser med al tydelighed de problemer (og gevinster), der er ved, at den institutionelle analyse inddrager et historievidenskabeligt materiale. Sammen med de øvrige bidrag viser det også, at den institutionelle analyse har ambitioner om at opbygge en generel historieteori om forholdet mellem struktur og aktør og derfor nødvendigvis må gå på tværs af de traditionelle disciplinærgrænser mellem økonomi, politik og kultur.

På denne baggrund er det da også kritisabelt, at spørgsmålet om den tværdisciplinære ambition ikke rejses i bogen, men at grænserne mellem disciplinerne tværtimod opretholdes gennem den tydelige adskillelse af økonomiske, politologiske og sociologiske bidrag. I stedet for at acceptere de eksisterende grænser mellem disciplinerne synes en institutionel analyse bundet til på egne præmisser at definere nye grænser mellem disse.

Til trods for sine meritter kan bogen ikke udgøre nogen generel introduktion til institutionel analyse. Hertil har den en række slående mangler. Det politologiske bidrag kommer for hurtigt over beskrivelsen af institutionalistiske bidrag inden for politisk videnskab og statsteori. Særligt påfaldende er det, at den statscentrerede teori (Nordlinger mv.) og debatten herom, ligesom den neo-marxistiske statsteori er udeladt. Det socialfilosofiske bidrag indeholder flere gode pointer, men er nærmest rensat for argumenter. Enkelte af bidragene er kun marginalt interessante for bogens tema (Tore Kristensen om tekniske standarder) eller alt for kortfattede og upointerede (Lars Herlitz om økonomisk historie). Endelig kunne flere af bidragene med udbytte være omskrevet og gjort mere pædagogiske (særligt Foss' bidrag er til tider irriterende opstyltet).

Ove K. Pedersen

Center for Offentlig Organisation og Styring

Satish Kumar (ed.), *Yearbook on India's Foreign Policy 1989*, New Delhi, Newbury Park, London: Sage Publications, 1990, 262 s.

Studier af udenrigspolitikken for tredjeverdenslande er sjældne. En af årsagerne hertil er, at det ofte kan være vanskeligt at opspore systematiske oplysninger, der

institutionel historie, og om nødvendigheden af at sondre mellem institutionstyper i stedet for at arbejde med et alment institutionsbegreb.

De sidstnævnte artikler er fortrinlige gennemgange af sådanne grundlagsproblemer. Særligt artiklerne af Langlois, Knudsen og Foss skal fremhæves for præcise og spændende argumenter for nødvendigheden af, at den institutionelle analyse lægger vægt på institutionel genese (institutionalisering) og på et hermeneutisk videnskabsideal.

Heine Andersens artikel er en velskreven kritik af funktionalistiske forklaringsformer med udgangspunkt i Talcott Parsons. Raaschou-Nielsen tager et vigtigt skridt videre ved at inddrage et faktisk historisk materiale (landsbyfællesskabets opløsning og fabriksvæsenets dannelse i Danmark) til forklaring af institutionalisering. Særligt det sidste bidrag viser med al tydelighed de problemer (og gevinster), der er ved, at den institutionelle analyse inddrager et historievidenskabeligt materiale. Sammen med de øvrige bidrag viser det også, at den institutionelle analyse har ambitioner om at opbygge en generel historieteori om forholdet mellem struktur og aktør og derfor nødvendigvis må gå på tværs af de traditionelle disciplinrænser mellem økonomi, politik og kultur.

På denne baggrund er det da også kritisabelt, at spørgsmålet om den tværdisciplinære ambition ikke rejses i bogen, men at grænserne mellem disciplinerne tværtimod opretholdes gennem den tydelige adskillelse af økonomiske, politologiske og sociologiske bidrag. I stedet for at acceptere de eksisterende grænser mellem disciplinerne synes en institutionel analyse bundet til på egne præmisser at definere nye grænser mellem disse.

Til trods for sine meritter kan bogen ikke udgøre nogen generel introduktion til institutionel analyse. Hertil har den en række slående mangler. Det politologiske bidrag kommer for hurtigt over beskrivelsen af institutionalistiske bidrag inden for politisk videnskab og statsteori. Særligt påfaldende er det, at den statscentrerede teori (Nordlinger mv.) og debatten herom, ligesom den neo-marxistiske statsteori er udeladt. Det socialfilosofiske bidrag indeholder flere gode pointer, men er nærmest rensat for argumenter. Enkelte af bidragene er kun marginalt interessante for bogens tema (Tore Kristensen om tekniske standarder) eller alt for kortfattede og upointerede (Lars Herlitz om økonomisk historie). Endelig kunne flere af bidragene med udbytte være omskrevet og gjort mere pædagogiske (særligt Foss' bidrag er til tider irriterende opstyltet).

Ove K. Pedersen

Center for Offentlig Organisation og Styring

Satish Kumar (ed.), *Yearbook on India's Foreign Policy 1989*, New Delhi, Newbury Park, London: Sage Publications, 1990, 262 s.

Studier af udenrigspolitikken for tredjeverdenslande er sjældne. En af årsagerne hertil er, at det ofte kan være vanskeligt at opspore systematiske oplysninger, der

kan danne basis for sådanne studier. Dette forhold gør sig også gældende for et land som Indien, men problemet er i de senere år blevet delvist afhjulpet blandt andet igennem publikationer som denne. Årbogen er den sjette i rækken, og den omhandler kalenderåret 1988, hvilket sammenholdt med titlen antyder en større aktualitet, end tilfældet er.

Bogen er delt op i fire hovedsektioner. I den første gives en hurtig oversigt over årets vigtigste udenrigspolitiske begivenheder set fra indisk side. Derpå følger årbogens vel nok vægtigste sektion, hvori der i en række artikler mere dybtgående redegøres for den seneste udvikling på udvalgte udenrigspolitiske områder. Afnittet er i alt væsentligt disponeret efter de bilaterale relationer imellem Indien på den ene side og en række af de vigtigste nabolande og andre ekstra-regionale magter. Konkret drejer det sig om Pakistan, Sri Lanka, Kampuchea, Afghanistan, Kina, Japan, Sovjetunionen, Vesttyskland, USA samt en ganske kort artikel om Indiens initiativer på nedrustningsområdet siden uafhængigheden. Den tredje sektion indeholder som en forlængelse af forrige årbogs nyskabelse en landprofil – denne gang af Bhutan. Endelig afsluttes årbogen med en sektion indeholdende aktuelle statistiske oplysninger om den indiske økonomi samt teksten til en række dokumenter af udenrigspolitisk betydning, primært forskellige officielle udtalelser af den daværende indiske premierminister Rajiv Gandhi.

Årbogens første sektion er nok den, der for den almindelige læser er mest interessant på grund af det brede sigte. Året 1988 var på mange måder et skelsættende år i Indiens nyere udenrigspolitiske historie. Geneve-aftalen om gradvis tilbagetrækning af de sovjetiske tropper fra Afghanistan og Zia-ul-Haq's død i et flystyrt senere på året betød tilsammen dramatisk ændrede ydre vilkår for den indiske politik i den sydasiatiske region. I forholdet til Pakistan under Benazir Bhutto skete der en begyndende optøning, og desuden blev der åbnet op for et gradvist forbedret forhold til USA – noget der blandt andet viste sig gennem den amerikanske regerings tilladelse til eksport af en Cray super-computer til Indien og den indiske regerings tilladelse til Pepsi Colas kontroversielle entré på det indiske marked. Det gode forhold til Sovjetunionen fortsatte og relationerne til Kina blev ligeledes blødt op gennem Rajiv Gandhis rejse til Peking sidst på året. Den største udenrigspolitiske bekymring udgjordes naturligvis af situationen i Sri Lanka, hvor de indiske troppers tilstedeværelse trak ud, uden at en løsning på konflikten var i syne. Samtidig demonstrerede Indien dog sin kapacitet som regional stormagt ved den hurtige indgriben i kupforsøget på Maldiverne i november, og ud fra en samlet bedømmelse må årets sæt af begivenheder betragtes som yderst fordelagtigt set fra indisk side.

Årbogens øvrige artikler udgør på mange måder blot en uddybning af indledningsartiklens brede oversigt over årets vigtigste begivenheder. De giver tilsammen et meget godt indtryk af prioriteringen i den indiske udenrigspolitik, hvor de regionale forhold spiller en afgørende rolle, men samtidig skuffer de ved kun i meget begrænset omfang at bevæge sig ud over det rent beskrivende. I lyset af årbogens erklærede hensigt om at udgøre et forum for kritisk analyse af indisk udenrigspolitik, kan den manglende analytiske tilgangsvinkel kun yderligere beklages. Årbogens styrke kommer som følge heraf til først og fremmest at ligge i

det dokumentariske, hvor ikke mindst de aftrykte dokumenter og til dels også de statistiske oplysninger udgør et udmærket grundlag for videre studier.

Samlet må årbogen siges at opfylde et hidtil udækket informationsbehov. Den udgør et godt grundlag for videre studier i indisk udenrigspolitik og bør findes på alle større biblioteker, men for analytiske tilgange og bredere anlagte skildringer af de lange linjer og karakteristiske træk ved indisk udenrigspolitik må man stadig – og ofte forgæves – søge andre steder.

Jørgen Dige Pedersen
Institut for Statskundskab

Henrik Larsen, *Klassisk regulering. Dansk monopolregulering 1978-1988*, Odense: Odense Universitetsforlag, 1989, 215 s., kr. 208,00.

Hvis man vil vide noget om dansk monopolregulering i et reguleringsteoretisk perspektiv, er man nødt til at læse denne bog. Ikke kun, fordi der ikke er skrevet meget om emnet i en politologisk sammenhæng, men først og fremmest, fordi man bliver klogere på emnet.

Kort fortalt er bogens emne monopolregulerings indhold og udvikling, dens baggrund og udviklingsårsager samt dens konsekvenser eller effekter. Efter et teoretisk kapitel, hvis formål primært er at opstille en ramme til analyse af »klassisk almen-interesse regulering«, analyseres de tre emner i hvert sit kapitel. Konkluderende sammenfattes undersøgelsens fem resultater således: udviklingen af et begrebsapparat til analyse af især den klassiske form for regulering; karakteristikken af monopolreguleringen som et eksempel på denne reguleringsform; påpejningen af monopolregulerings indhold som relativt stabilt og fastlåst i et politisk plus-sum-spil, som ingen af aktørerne ønsker at bryde; vurderingen, at monopolreguleringen har begrænsede effekter – hvilket dog erkendes som usikkert dokumenteret; og endelig vurderingen, at der ikke er store muligheder for at modernisere reguleringens indhold eller administrative organisering.

Som nævnt er den empirisk funderede analyse opdelt i tre kapitler, der har betydelig forskellig længde. Mest udførligt behandles monopolregulerings indhold og udvikling, noget mindre plads får spørgsmålet om reguleringens baggrund og udviklingsårsager, og konsekvenserne behandles meget kortfattet. Denne vægtfordeling afspejler næppe alene forfatterens interesse og prioritering, men også de store vanskeligheder, der er forbundet med at måle og vurdere effekter af en sådan regulering. Vægtfordelingen mellem de to første analytiske kapitler skyldes ikke sådanne vanskeligheder, men at kapitlet om monopolregulerings indhold og udvikling kommer ind på emner, der også kunne være behandlet i det følgende kapitel. Denne tendens til uklarhed i dispositionen kan hænge sammen med, at den hypoteseopstilling og operationalisering, der afslutter det teoretiske kapitel, ikke er formuleret voldsomt skart; men det kan også skyldes, at emnet er meget komplekst.